

СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ ЩУКИ ЗВИЧАЙНОЇ *ESOX LUCEUS* LINNAEUS, 1758 РІЧКИ СЛУЧ НА ТЕРИТОРІЇ НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ

В. М. Гвоздієвська¹, О. В. Гарбар²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Велика різноманітність і значна кількість природних і штучно створених водойм в Україні обумовлюють велику різноманітність риб, умов їхнього існування та розподілу у екосистемах. Іхтіофауна відіграє ключову роль у формуванні трофічних ланцюгів водних біоценозів, а також слугує індикатором екологічного стану водойм, чутливо реагуючи на погіршення умов існування або перевиллови скороченням своєї чисельності, ареалів, частковим чи повним зникненням у водоймах [2].

Щука (*Esox*) — рід прісноводних риб, єдиний у родині Щукові (*Esocidae*). Типовий вид роду – щука звичайна (*Esox lucius*). Розповсюджена у Європі, Сибіру, Північній Америці [4].

В басейні річки Случ щука звичайна характеризується циркумполярним поширенням, веде осілий спосіб життя, тримається прибережної зони, заростей водяної рослинності, зазвичай вона там стоїть нерухомо очікуючи здобич. Активний і ненажерливий хижак. Живиться раками, рибою, жабами, водяними полівками. Здобич може підстерігати і швидко схоплювати завдяки широкій пащі. Впіймана здобич проковтується тільки в напрямку з голови – якщо щука вхопила її поперек тіла, то, перед тим як проковтнути, вона швидко розвертає здобич головою в глотку [3].

Особливістю якісних морфологічних ознак щуки є їх значна мінливість що залежить від статі, віку, екологічних умов, в яких проживає вид. Залежно від характеру та ступеня розвитку рослинності прибережної зони, щуки можуть мати сірувато-зеленуватий, жовтуватий або сіро-бурий колір, спина темна, черево білувате, з сірими крапками. Спинний, анальний та хвостовий плавці бурі, з чорними плямками, грудні та черевні – жовтувато-червоні [5].

Матеріалом для дослідження слугували особини щуки звичайної (*Esox lucius* Linnaeus, 1758), як одного з найбільш чисельних фонових видів іхтіофауни річки Случ. Виллов матеріалу здійснювався за допомогою знарядь любительського рибальства.

Дослідження базується на аналізі морфометричних параметрів та якісних фенотипових ознак особин щуки звичайної *E. lucius*, з шести точок збору на території Новоград-Волинського району Житомирської області, з яких в сумі було опрацьовано 24 екземпляри (15 самців і 9 самок).

Вимірювання здійснювали з використанням стандартних методик [1]. Досліджували лише статевозрілих особин, яких після

зняття морфометричних показників випускали у водойму в місці відлову.

У результаті аналізу встановлено, що розміри самців варіюють у межах від 40–62,3 см, а самок від 59,5–68 см (табл.). Співвідношення самців і самок в локальній популяції цієї водойми становить 5:3.

Таблиця

Розмірно-вікова структура популяції *E. lucius* р. Случ (Н.-Волинський р-н).

Параметри		♂ (15 екз)	♀ (9 екз)
L, см	M±m	50,48667±1,980521	64,53333±0,878604
	lim	40,00000 – 62,30000	59,50000 – 68,00000
Вік, років	M±m	2,93333±0,206252	2,44444±0,175682
	lim	2,00000 – 4,00000	2,00000 – 3,00000

Отже, у результаті дослідження встановлено, що популяція щуки звичайної річки Случ на території Новоград-Волинського району Житомирської області має мозаїчну просторову структуру, що є наслідком фрагментарного розміщення екоотопів із найбільш сприятливими умовами існування. Ядром популяції є особини з середніми розмірами тіла 56,4 см та віком 3 роки. У дослідженій популяції переважають самці (співвідношенні статей 5:3), які характеризуються меншими розмірами порівняно із самками.

Література

1. Правдин И. Ф. Руководство по изучению рыб / И. Ф. Правдин; под ред. К. М. Дерюгина. – Л.: Издание Ленинградского государственного университета, 1939. – 245 с.

2. Мовчан Ю. В. Риби України (таксономія, номенклатура, зауваження) / Ю. В. Мовчан // Збірник праць Зоологічного музею. – 2008–2009. – № 40.

3. Самарський С. А. Зоологія хребетних / С. А. Самарський. – К.: Вища шк., 1976. – 453 с.

4. Froese R. Family Esocidae / R. Froese, D. Pauly. – (2012). – режим доступу:

<http://www.fishbase.org/>

5. <http://www.slideshare.net/makas292/ss-14719214>